

РОЗДІЛ 4. РОЗВИТОК ПРОДУКТИВНИХ СИЛ І РЕГІОНАЛЬНА ЕКОНОМІКА

УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТУРИСТИЧНО-РЕКРЕАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ НА РІВНІ ДЕСТИНАЦІЇ

MANAGEMENT OF TOURISM AND RECREATION DEVELOPMENT AT THE DESTINATION LEVEL

У статті розглянуто питання щодо методики управління розвитком туристично-рекреаційної діяльності на рівні дестинації. У ході дослідження визначено специфічні особливості процесів регіонального управління на основі методики районування та зонування території. Проаналізовано підходи до зонування та районування туристично-рекреаційних територій. Зазначено, що види туристично-рекреаційного районування та зонування залежать від поставлених цілей, завдань, а також від показників, що визначаються на основі ресурсного, фізико-географічного підходу та соціально-економічного підходів. Досліджено специфічні особливості процесів регіонального управління на основі методики районування та зонування території. На основі методики районування та зонування території побудовано карту зонування Черкаської області за туристично-рекреаційними мікрорайонами та картосхему туристично-рекреаційних мікрорайонів області за ознаками гомогенності та когерентності.

Ключові слова: управління, розвиток, регіон, туризм, рекреація.

Today, despite martial law and the crisis conditions that Ukraine's economy is facing, the tourism business is gradually recovering. In this regard, the country's leadership pays special attention to the formation of separate economic zones of tourist and recreational type and the creation of tourist clusters and destinations. Considering the aforesaid, it is important to provide a scientific justification for the specifics of the implementation of the territorial management system aimed at the development of tourism and regional tourism business. The article considers issues concerning the practice of implementing the methodology for managing the development of tourism and recreational activities at the destination level. The concepts of «tourist and recreational regionalisation» and «tourist and recreational zonation» are studied. In order to study the issue of territorial development and control of regional management processes in the sphere of tourism and recreation, the specific features of regional management processes are investigated on the basis of the methodology of regionalisation and zonation of territory. The article analyses approaches to zonation and regionalisation of tourist and recreational areas. It is specified that the types of tourist and recreational regionalisation and zonation depend on established goals, objectives, and indicators that are determined on the basis of the resource, physical and geographical approaches and socio-economic approaches. The key aspects of implementation of the methodology of regionalisation and zonation of tourist and recreational territories are identified. The approaches to zonation and regionalisation of tourist and recreational areas that have been considered, demonstrate a wide range of tasks that require further investigation and the search for effective solutions. With the purpose of studying the issue of territorial development and control of regional management processes in the sphere of tourism, the specific features of regional management processes have been investigated on the basis of the methodology of regionalisation and zonation of territory. On the basis of the methodology of regionalisation and zonation of the territory, a map of zonation of Cherkasy region by tourist and recreational microdistricts and a schematic map of tourist and recreational microdistricts of the region on the basis of homogeneity and coherence are built.

Key words: management, development, region, tourism, recreation.

УДК 338.43.01(477):504

DOI: <https://doi.org/10.32782/infrastructure74-17>

Петренко Н.О.

д.е.н., професор,
професор кафедри туризму
та готельно-ресторанної справи,
Уманський національний університет
садівництва

Petrenko Natalia

Uman National University of Horticulture

Постановка проблеми. В умовах сьогодення, незважаючи на воєнний стан та кризові умови, в яких перебуває економіка України, туристичний бізнес потрохи відновлюється та, навіть, має тенденцію до зростання. Даний факт пов'язаний із розвитком такого виду туризму як внутрішній. Збільшення показників прибутковості від внутрішнього туризму вагомо впливає на регіональну економіку. Водночас, у рамках загальної тенденції розвитку внутрішнього туризму, спостерігається посилення конкуренції між регіонами, у яких даний вид туризму розвивається більш швидкими темпами і які володіють вищим туристичним потенціалом. У зв'язку з цим керівництво країни приділяє особливу увагу формуванню окремих економічних

зон туристично-рекреаційного типу та створенню туристичних кластерів й дестинацій. Зважаючи на вказане, актуальним є наукове обґрунтування специфіки реалізації системи територіального менеджменту, спрямованого на розвиток туризму та регіонального туристичного бізнесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблематика питання регіонального розвитку досить широко висвітлена в науковому просторі. Зокрема, у напрацюваннях вітчизняних та зарубіжних дослідників окреслено теоретико-методологічні основи та інструментарій регіонального розвитку. Так, Кіш Г.В. вказує на те, що «Регіональний розвиток за своєю суттю – це економічна концепція, яка враховує взаємний вплив економічної

діяльності та інтеграції ринків на територіально географічні об'єкти [1, с. 113]. Гришина В.В. зазначає, що «Складність та неоднозначність процесів регіонального розвитку, зумовлених впливом різноманітності внутрішніх та зовнішніх чинників, призводить до виникнення сутнісних змін у функціонуванні регіональних економічних систем, що, в свою чергу, зумовлюють структурні трансформації регіонального розвитку» [2, с. 1685]. Кононова І.В. досліджувала питання впливу зовнішніх факторів розвитку регіону та методи їх дослідження, зокрема автор зазначає, що регіональний розвиток знаходиться під впливом складного комплексу зовнішніх чинників, різного характеру і розвитку соціально-економічних систем в ньому [3, с. 802]. «У сучасних умовах регіональна політика розвитку територій має базуватись на внутрішньому потенціалі і тенденціях територіального розвитку, формуванні місцевих конкурентних переваг, реалізації соціального капіталу та інтелектуальних можливостей території, що зумовлює нові підходи до вирішення місцевих соціальних та економічних питань» зазначають Вакуленко В.М., Орлатий М.К., Куйбіда В.С. та ін. [4, с. 4]. Автори Бугас Н.В. та Бугас В.В. зазначають, що «У період виходу з кризи та посткризовий період для системи управління регіональним розвитком в Україні пріоритетного значення набувають стимулювання інноваційних напрямків розвитку регіону, задіяння дієвих інструментів їх розкриття та стимулювання саморозвитку регіональних соціально-економічних систем (комплексів)» [5].

Питання управління розвитком туризму на рівні регіону було предметом дослідження Семенова В.Ф., Герасименка В.Г., Горбаня Г.П., Богасьорової Л.М., зокрема авторами «Визначено сучасне місце управління регіональним розвитком туризму у процесі суспільного відтворення. Обґрунтовано доцільність впровадження в практику регулювання регіонального розвитку туризму інноваційних об'єктів управління в системі туризму, як кластери, мережні альянси, дестинації» [6, с. 225]. Автори Колесніченко В.С. та Семенов В.Ф. досліджували питання управління регіональним розвитком туризму в сучасних умовах [7, с. 67–72]. Дослідники Комліченко О.О. і Ротань Н.В. розглядали питання стратегічного управління регіональним розвитком туризму на основі кластерного підходу [8, с. 101–105]. Питання системного розвитку туризму та рекреації на регіональному рівні були предметом дослідження науковців Пойда-Носик Н.Н. та Грабар М.В. [9, с. 240]. Грибовою Д.В. надано пропозиції щодо розробки концептуальних засад регіональної політики стимулювання розвитку туризму в Україні [10, с. 257].

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. В Україні, відповідно до Стратегії розвитку туризму та курортів на період

до 2026 року [11], наразі застосовуються плани, якими передбачено наукові та методичні підходи до просторової організації туристичної діяльності, туристично-рекреаційного зонування та районування територій. Характерним є той факт, що за основу застосовуваних концепцій планування туристичної діяльності частіше за все береться теорія економічного районування та природно орієнтований ресурсний підхід. Адже саме від видів ресурсів, якими володіє територія (чи які на ній розміщені), залежить її спеціалізація (в туристичному сенсі), а від її якісних та кількісних характеристик – ієрархія регіону на ринку туристичних послуг у національному та міжнародному вимірі. Тому, необхідним є дослідження та аналіз використовуваних методик класифікації туристичних дестинацій, які спрямовані на розв'язання різних завдань, опираючись при цьому на результати районування й зонування, що дадуть змогу науково обґрунтувати правильне економіко-туристичне планування території та виду туристичної діяльності на ній.

Мета дослідження полягає у вивченні питання щодо методики управління розвитком туристично-рекреаційної діяльності на рівні дестинації.

Зважаючи на мету, ключовими **завданнями** дослідження є: розгляд понять «туристично-рекреаційне районування» та «туристично-рекреаційне зонування»; аналіз підходів до зонування та районування туристично-рекреаційних територій; визначення ключових аспектів реалізації методики районування та зонування туристично-рекреаційних територій.

Виклад основного матеріалу дослідження. Для цілей управління територіальним розвитком, просторового планування, обґрунтування територіальних комплексних схем розвитку регіонів, розроблення генеральних планів міст і районів застосовуються туристично-рекреаційне районування та туристично-рекреаційне зонування. Існують різні підходи до визначення понять «туристично-рекреаційне районування» та «туристично-рекреаційне зонування». Варто зазначити, що існує різниця не тільки в підходах і методиках, а й структурі самих понять. Так, Смаль І.В. зазначає, що районом може стати лише така територія, де туристична діяльність має домінуючий характер і є галуззю спеціалізації в структурі господарського комплексу. Звичайно, рівень розвитку туризму враховується при виокремленні району, але не є головним критерієм поділу. Першочергово до уваги дослідника беруться наявність ресурсів та спеціалізація території [12, с. 73]. Серед основних критеріїв виокремлення туристичних районів виділяють: рівень розвитку спеціалізованої інфраструктури; наявність туристських ресурсів; характер зв'язків індустрії гостинності й дозвілля з іншими галузями народного господарства; питома вага зайнятих у туристському господарстві від загальної кількості

працевлаштованих трудових ресурсів; потреби населення у відпочинку (сучасні та перспективні); наявний турпотік (як підтвердження коректності виокремлення району, міра його значимості та привабливості) [13].

Зонування за туристичними цілями розуміється авторами статті як виокремлення однорідних територій за умовами ведення туристичної діяльності та рівнем розвитку туризму і рекреації. Рекреаційне районування – виділення територій, у яких туристичні об'єкти та об'єкти показу, туристична інфраструктура, органи управління об'єднуються економічними зв'язками та інтегруються, утворюють своєрідну функціональну і структурну єдність, що ґрунтується на соціально-економічному, природному середовищі. Туристично-рекреаційне зонування є важливим елементом загальної системи раціонального використання ресурсів регіону. Необхідність функціонально-рекреаційного зонування територій зумовлена, перш за все, потребою вибору найбільш ефективних методів охорони ландшафтного та біологічного різноманіття усієї досліджуваної території, наявністю обмеженої господарської діяльності, яка дозволена та проводиться на території, а також рекреаційною привабливістю території [14, с. 94]. Загальною ознакою цих підходів є виокремлення територіальних одиниць на основі певних принципів.

На основі проведеного дослідження нами встановлено, що види туристично-рекреаційного районування та зонування залежать від поставлених цілей, завдань, а також від показників, що визначаються на основі ресурсного підходу (визначення туристичного потенціалу території); фізико-географічного підходу (гірські, прибережні); соціально-економічного (галузевого підходу). Разом з тим, варто розрізняти туристично-рекреаційні території за: спеціалізацією; рівнем комфортності; сезонністю функціонування; рівнем рекреаційного освоєння; перспективами рекреаційного розвитку; рівнем рекреаційного навантаження; рівнем атрактивності; рівнем економічної сформованості; рівнем готовності населення до туристично-рекреаційної діяльності; рівнем популярності.

Проведене нами дослідження показує, що наявні принципи рекреаційного поділу території можна застосовувати як для цілей рекреаційного районування, так і рекреаційного зонування в разі, якщо розглядати рекреаційний район і рекреаційну зону як таксономічні одиниці. Водночас у межах рекреаційного району можна виокремити кілька рекреаційних зон. Підтвердженням цього факту є те, що туристична зона має яскраво виражену туристичну спеціалізацію на фоні всього оточуючого її регіону і в ній майже не відмічено місць із нетуристською спеціалізацією.

Розглянуті підходи до зонування та районування туристично-рекреаційних територій демонструють

широкий діапазон завдань, які потребують подальших досліджень та пошуку ефективних рішень. Це пов'язано з практико-орієнтованим характером даних досліджень, інтересом не тільки місцевих та регіональних органів управління туризмом, а й загалом усього туристичного бізнесу.

Вищезазначені теоретичні підходи лягли в основу районування території Черкащини, як однієї з областей Центральної України, яка інтенсивно розвиває туристичний бізнес та є вагомим центром розвитку туризму в державі. На основі матеріалу дослідження нами визначено ключові аспекти при реалізації існуючої методики районування та зонування туристично-рекреаційних територій. Так, варто виокремити такі підходи до зонування території з метою розвитку туризму й рекреації:

1) Перший – за показником гомогенності (однорідності), – ґрунтується на оцінці туристично-рекреаційного потенціалу території, що зумовлює розвиток певних видів туризму. Туристично-рекреаційні ресурси здебільшого розподілені на досліджуваних територіях нерівномірно. Слід зазначити, що у ході реформи децентралізації та нового зонування по районах у Черкаській області було утворено 4 райони: Звенигородський, Золотоніський, Уманський, Черкаський. Відповідну постанову Верховної Ради України було прийнято 17 липня 2020 року [15]. Указане зумовлює прив'язку до територіального зонування та виділення в межах Черкаської області туристично-рекреаційних мікрорайонів та об'єктів туристично-рекреаційного середовища згідно вищезазначеного розподілу. Зважаючи на вищезазначене, в області можна виокремити 4 основні туристичні мікрорайони – Звенигородський, Золотоніський, Уманський та Черкаський (рис. 1).

У рамках підходу, який ґрунтується на оцінці туристично-рекреаційного потенціалу території, можна розмежувати території за: рівнем забезпеченості туристично-рекреаційними ресурсами; спеціалізацією району; рівнем туристично-рекреаційного освоєння; рівнем сприятливості природних умов; рівнем сприятливості розвитку туристично-рекреаційної діяльності.

Залежно від спеціалізації мікрорайону та рівня розвитку туризму і рекреації в ньому, можна визначити різновиди туристично-рекреаційної діяльності (табл. 1), які провадяться на території даних туристичних мікрорайонів та поєднують у собі кілька напрямів розвитку туризму.

2) Другий – за показником когерентних (подібних) ознак. Даний підхід до зонування території ґрунтується на оцінці зв'язків між суб'єктами мікрорегіонів і напрямків туристичних потоків (рис. 2). Усі зв'язки туристично-рекреаційних зон на рис. 2 починаються в обласному центрі, тому виділені райони мають вигляд секторів, що розходяться від

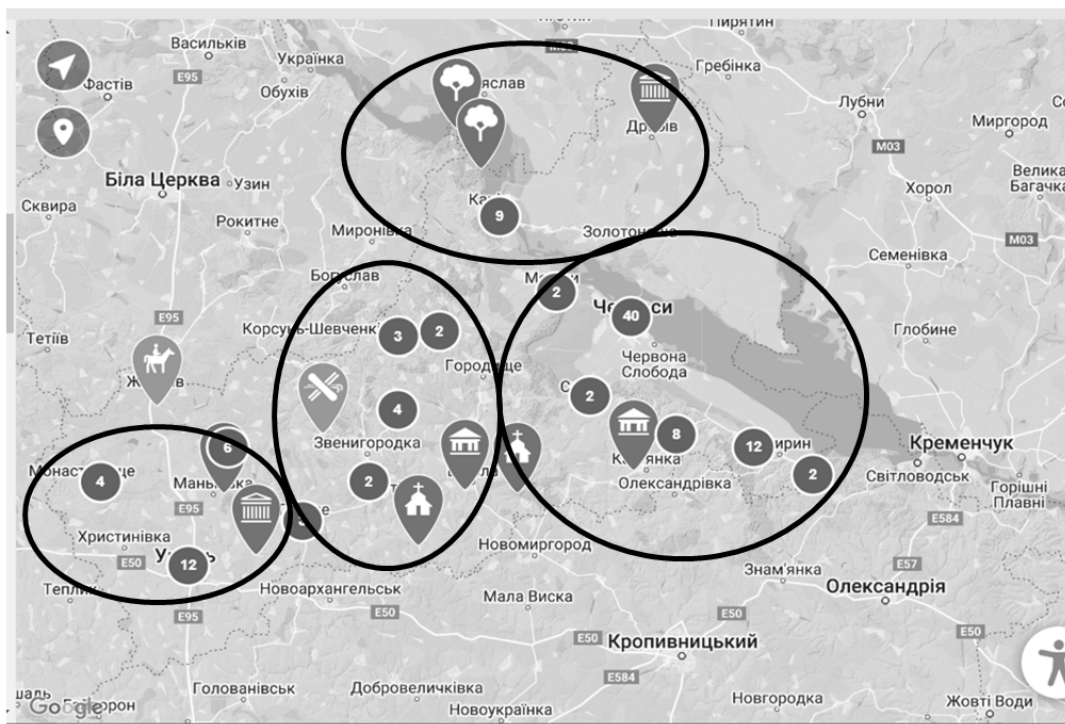

Рис. 1. Карта зонування Черкаської області за туристично-рекреаційними мікрорайонами

Джерело: побудовано автором на основі проведеного дослідження та аналізу даних [17]

Таблиця 1

**Туристичні мікрорайони Черкаської області
та рівень їх туристично-рекреаційного освоєння за показником однорідності**

Назва району	Рівень туристично-рекреаційного освоєння	Види туризму, які розвинуто (чи маєть потенціал для розвитку)
Звенигородський	Невисокий	Сільський (зелений), екологічний, спортивний (рибальство), культурно-пізнавальний
Золотоніський	Низький	Сільський (зелений), екологічний, спортивний
Уманський	Відносно високий	Культурно-пізнавальний, екологічний, водний, екологічний, івент-туризм, сільський (зелений)
Черкаський	Відносно високий	Лікувально-оздоровчий, водний, івент-туризм (подієвий), сільський (зелений)

Джерело: побудовано автором на основі проведеного дослідження

Черкас до кордонів області. Як видно з розподілу місць розміщення туристів, районами туристичної спеціалізації в області є Черкаси і Дніпровська річкова зона. Загалом, на основі рис. 2 та табл. 2 варто зазначити, що рівень туристично-рекреаційного освоєння за показником подібності є високим для регіону А – Черкаси та Дніпровська річкова зона, а для визначення спеціалізації інших районів Черкаської області необхідним є покращення інфраструктури туризму та сфери обслуговування (на це вказує низький показник кількості місць у засобах розміщення).

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже, з метою вивчення питання територіального розвитку та управління процесами регіонального менеджменту у сфері туризму, було досліджено

специфічні особливості процесів регіонального управління на основі методики районування та зонування території.

Проведене дослідження дало змогу окреслити два підходи щодо реалізації завдань з даного процесу – зонування території за показником гомогенності (однорідності) та зонування за показником когерентних (подібних) ознак. Перший підхід цікавий з точки зору планування розвитку туризму на основі наявних туристично-рекреаційних ресурсів і рівня їх сприятливості. Він дає змогу не тільки виокремити наявні види туризму, а й, у контексті мінливих тенденцій попиту на туристично-рекреаційні послуги, проектувати перспективні зони розвитку туризму, своєчасно вносячи їх у схеми територіального планування. Другий підхід передбачає оцінку та проектування території з погляду на

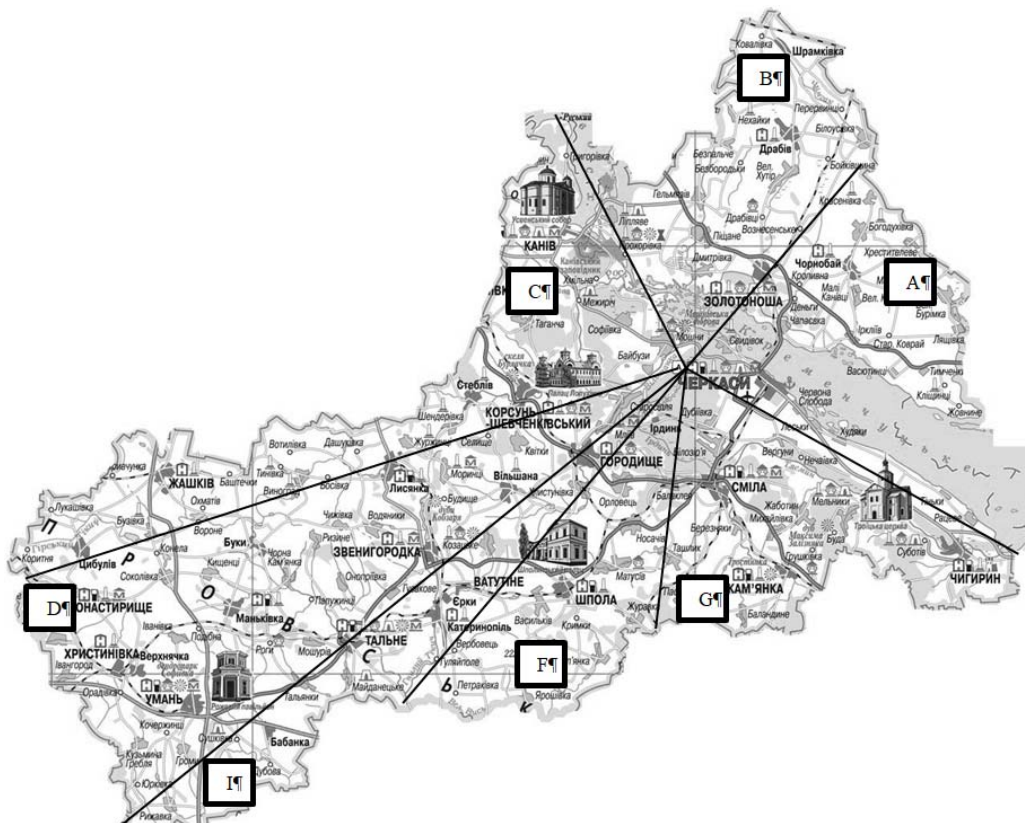

Рис. 2. Картосхема Черкаської області з туристично-рекреаційними мікрорайонами визначеними за ознаками когерентності

Джерело: побудовано автором за даними проведеного дослідження та аналізу інтерактивної мапи Черкаської області [17]

Таблиця 2

Туристичні мікрорайони Черкаської області та рівень їх туристично-рекреаційного освоєння за показником подібності

Позначення на картосхемі	Умовна назва району	Кількість місць у засобах розміщення (тис.)	Спеціалізація (специфікація) туризму
A	Черкаси та Дніпровська річкова зона	6,5	Міський, діловий, культурно-пізнавальний, івент-туризм (подієвий), рекреація
B	Північна частина області	1,8	Рибна ловля та полювання
C	Північно-західна частина області	1,5	Екологічний, пізнавальний
D	Центральна частина області	6,0	Культурно-пізнавальний, екологічний, івент-туризм (подієвий), сільський (зелений)
I	Західна частина області	0,9	Екологічний, сільський (зелений)
F	Південно-східна частина області	0,7	Екологічний, сільський (зелений)
G	Східна частина області	0,6	Екологічний, сільський (зелений)

Джерело: побудовано автором на основі проведеного дослідження

оцінку наявної інфраструктури для цілей туризму, що дає змогу виділити райони туристської спеціалізації в межах області. Відмінність цих методів полягає в цілях їх застосування. У разі необхідності розгляду туристично-рекреаційної системи як елемента управління здебільшого використовується інструмент районування, з точки зору

просторової диференціації ресурсного потенціалу, – метод зонування. Ще однією важливою відмінністю цих методів є можливість застосування принципу ієрархії туристичних територій. У рамках туристичного районування цей принцип активно застосовують, зокрема з метою організації ефективної системи управління сферою туризму на

різних територіального управління. При цьому кожен із розглянутих методів застосовується в рамках порівняльного аналізу вивчення туристично-рекреаційної території.

Варто зазначити, що відмінність туристично-рекреаційного районування від туристично-рекреаційного зонування полягає в тому, що в рамках загальної туристичної та рекреаційної спеціалізації району в ньому можна виокремити різні види туристичної діяльності, у той час як туристично-рекреаційна зона вирізняється єдиною загальною спеціалізацією, а отже є цілісним територіальним утворенням, яке потребує уніфікованої методики управління на усіх рівнях. Тому, для удосконалення практики управління регіональним розвитком, подальші наукові дослідження повинні бути спрямовані у напрямку розробки інноваційних методик менеджменту на рівні дестинацій згідно специфіки діяльності регіону, зокрема й у сфері туризму.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Кіш Г.В. Чинники регіонального розвитку та їх стратегічне управління. *Держава та регіони. Сер.: Економіка та підприємництво*. 2022. № 1(124). С. 112–115.
2. Гришина В.В. Регіональне управління як основа управління розвитком територій. *Розвиток європейського простору очима молоді: економічні, соціальні та правові аспекти* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф., 28 квітня 2017 р. Харків : ФОРМ Панов А.М., 2017. С. 1685–1691.
3. Кононова І.В. Зовнішні фактори розвитку регіону та методи їх дослідження. *Східна Європа: економіка, бізнес та управління*. 2019. Вип. 6(23). С. 79–804.
4. Вакуленко В.М., Орлатий М.К., Куйбіда В.С. Основи регіонального управління в Україні : підручник. Київ : НАДУ, 2012. 576 с.
5. Бугас Н.В., Бугас В.В. Особливості регіонального розвитку як об'єкта управлінського впливу держави. *Ефективна економіка*. 2017. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5441>
6. Семенов В.Ф., Герасименко В.Г., Горбань Г.П., Богадьорова Л.М. Управління регіональним розвитком туризму: навчальний посібник. Одеса: Одеський державний економічний університет, 2011. 225 с.
7. Колесніченко В.С., Семенов В.Ф. Управління регіональним розвитком туризму в сучасних умовах. *Регіональна економіка та управління*. 2017. № 2(15). С. 67–72.
8. Комліченко О.О., Ротань Н.В. Стратегічне управління регіональним розвитком туризму на основі кластерного підходу. *Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки*. 2015. Вип. 10. Ч. 3. С. 101–105.
9. Пойда-Носик Н.Н., Грабар М.В. Системний розвиток туризму та рекреації: теоретичні та практичні аспекти управління на регіональному рівні : монографія. Ужгород : Говерла, 2016. 240 с.

10. Грибова Д.В. Розвиток туристичного бізнесу в Україні: теорія, методологія, практика : монографія. Мелітополь : Люкс. 2020. 384 с.

11. Стратегія розвитку туризму та курортів на період до 2026 року: Розпорядження від 16 березня 2017 р. № 168-р. Кабінет міністрів України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text> (дата звернення: 27.09.2023).

12. Сміль І.В. Основи географії рекреації і туризму: навчальний посібник. Ніжин : Видавництво НДПУ імені Миколи Гоголя, 2010. 336 с.

13. Туристичний район. *Вікіпедія: вільна енциклопедія*. URL: https://uk.wikipedia.org/wiki/Туристичний_район (дата звернення: 27.09.2023).

Яценко А.Д. Функціонально-рекреаційне зонування як основний інструмент управління територією (на прикладі Північно-Західного Приазов'я). *Наука III тисячоліття: пошуки, проблеми, перспективи розвитку*: матеріали I всеукр. наук.-практ. інт.- конф., м. Бердянськ, 20–21 квітня 2017 р. Бердянськ : БДПУ, 2017. Ч.1. С. 94–95.

14. Про утворення та ліквідацію районів. Постанова Верховної Ради України від 17 липня 2020 року № 807-ІХ. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2020, № 33, ст. 235. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-IX#Text> (дата звернення: 27.09.2023).

15. Мандруй Черкашиною. *Карта туристичних локацій*: веб-сайт. URL: <https://discover.ck.ua/locations?cat=47&city=8> (дата звернення: 27.09.2023).

16. Детальні карти областей та регіонів України: Черкаська область. *GO Travel. Карти, путівники, екскурсії, фотографії*: веб-сайт. URL: <https://megaobzor.net/podrobnye-karty-oblastej-i-regionov-ukrainy/> (дата звернення: 27.09.2023).

REFERENCES:

1. Kish H.V. (2022) Chynnyky rehionalnoho rozvytku ta yikh stratehichne upravlinnia [Factors of regional development and their strategic management]. *Derzhava ta rehiony. Ser.: Ekonomika ta pidpriumnytstvo – State and regions. Ser.: Economics and entrepreneurship*, vol. (124), pp. 112–115. [in Ukrainian]
2. Hryshyna V.V. (2017) Rehionalne upravlinnia yak osnova upravlinnia rozvytkom terytorii [Regional governance as a basis for managing the development of territories]. *Rozvytok yevropeiskoho prostoru ochyma molodi: ekonomichni, sotsialni ta pravovi aspekty: Vseukr. nauk.-prakt. konf.* (Kharkiv, April 28, 2017). Kharkiv: FOP Panov A.M [in Ukrainian]
3. Kononova I.V. (2019) Zovnishni faktory rozvytku rehionu ta metody yikh doslidzhennia [External factors of the region's development and methods of their research]. *Skhidna Yevropa: ekonomika, biznes ta upravlinnia – Eastern Europe: economy, business and governance*, vol. 6(23), pp. 798–804 [in Ukrainian]
4. Vakulenko V.M., Orlatyi M.K., Kuibida V.S. (2012) *Osnovy rehionalnoho upravlinnia v Ukraini: pidruchnyk* [Fundamentals of regional management in Ukraine: a textbook]. Kyiv: NADU [in Ukrainian]
5. Buhas N.V., Buhas V.V. (2017) Osoblyvosti rehionalnoho rozvytku yak obiekta upravlinskoho vplyvu derzhavy [Peculiarities of regional development as

an object of state management influence]. *Efektivna ekonomika – Effective economy*, vol. 2. Available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=5441> (accessed September 27, 2023)

6. Semenov V.F., Herasymenko V.H., Horban H.P., Bohadorova L.M. (2011) *Upravlinnia rehionalnym rozvytkom turyzmu: navchalnyi posibnyk* [Management of regional tourism development: a textbook]. Odesa: Odeskyi derzhavnyi ekonomichnyi universytet (in Ukrainian)

7. Kolesnichenko V.S., Semenov V.F. (2017) *Upravlinnia rehionalnym rozvytkom turyzmu v suchasnykh umovakh* [Management of regional tourism development in modern conditions]. *Rehionalna ekonomika ta upravlinnia – Regional economy and management*, vol. 2 (15), pp. 67–72 [in Ukrainian]

8. Komlichenko O.O., Rotan N.V. (2015) *Stratychne upravlinnia rehionalnym rozvytkom turyzmu na osnovi klasterneho pidkhodu* [Strategic management of regional tourism development based on a cluster approach]. *Naukovyi visnyk Khersonskoho derzhavnoho universytetu. Seriya Ekonomichni nauky. Scientific Bulletin of Kherson State University. Ser: Economic Sciences*, vol. 10, Ch. 3, pp. 101–105 [in Ukrainian]

9. Poida-Nosyk N.N., Hrabar M.V. (2016) *Systemnyi rozvytok turyzmu ta rekreacii: teoretychni ta praktychni aspekty upravlinnia na rehionalnomu rivni: monohrafiia* [Systemic development of tourism and recreation: theoretical and practical aspects of management at the regional level: a monograph]. Uzhhorod: Hoverla [in Ukrainian]

10. Hrybova D.V. (2020) *Rozvytok turystychnoho biznesu v Ukraini: teoriia, metodolohiia, praktyka: monohrafiia* [Development of tourism business in Ukraine: theory, methodology, practice: monograph]. Melitopol: Liuks [in Ukrainian]

11. *Stratychia rozvytku turyzmu ta kurortiv na period do 2026 roku* [Strategy for the Development of Tourism

and Resorts until 2026]. Kabinet Ministriv Ukrainy – Cabinet of Ministers of Ukraine, Order No. 168-r (2017, March 16). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/168-2017-%D1%80#Text> (accessed September 27, 2023)

12. Smal I.V. (2010) *Osnovy heohrafii rekreacii i turyzmu: navchalnyi posibnyk* [The basics of geography of recreation and tourism: a textbook]. Nizhyn: Vydavnytstvo NDPU imeni Mykoly Hoholia [in Ukrainian]

13. Turystychnyi raion [Tourist district]. Wikipedia. Available at: https://uk.wikipedia.org/wiki/Turystychnyi_raion (accessed September 27, 2023)

14. Yatsenko A.D. (2017) *Funktsionalno-rekreaciiine zonuвання yak osnovnyi instrument upravlinnia terytorieiu (na prykladi Pivnichno-Zakhidnoho Pryazovia)* [Functional and recreational zoning as the main tool of territory management (on the example of the North-Western Azov Sea region)]. *Nauka III tysiacholit-tia: poshuky, problemy, perspektyvy rozvytku: I vseukr. nauk.-prakt. int.-konf. (Berdiansk, April 20–21 2017)*. Berdiansk: BDPU [in Ukrainian]

15. *Pro utvorennia ta likvidatsiiu raioniv* [On the formation and liquidation of districts]. Kabinet Ministriv Ukrainy – Cabinet of Ministers of Ukraine, Order No. 33, ar. 235. (2020, July 17). Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/807-IX#Text> (accessed September 27, 2023)

16. *Mandruj Cherkashchynoiu* [Travel around Cherkasy]. Karta turystychnykh lokatsii. Available at: <https://discover.ck.ua/locations?cat=47&city=8> (accessed September 27, 2023)

17. *Detalni karty oblastei ta rehioniv Ukrainy: Cherkaska oblast* [Detailed maps of regions and oblasts of Ukraine: Cherkasy region]. GO Travel. Karty, putivnyky, ekskursii, fotohrafii. Available at: <https://megaobzor.net/podrobnye-karty-oblastej-i-regionov-ukrainy/> (accessed September 27, 2023)